

work **Safe!** Bulletin

WHMIS – ਵਰਕਪਲੇਸ ਹੈਜ਼ਰਡਸ ਮੈਟੀਰੀਅਲਜ਼ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ (ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ)

ਨੰਬਰ: 145
ਜੂਨ 1992

ਵਰਕਪਲੇਸ ਹੈਜ਼ਰਡਸ ਮੈਟੀਰੀਅਲਜ਼ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ (WHMIS) ਇਕ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਮ ਆਰ 52/88 ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ (ਨਿਯਮ) ਹੈ ਜੋ WHMIS ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਰਕਪਲੇਸ ਹੈਜ਼ਰਡਸ ਮੈਟੀਰੀਅਲਜ਼ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ (WHMIS) ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਗਰੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਮੁੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਗੈਸਾਂ (ਕੰਪ੍ਰੈਸਡ ਗੈਸਜ਼), ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ, ਆਕਸੀਡਾਇਜ਼ਿੰਗ ਸਮਗਰੀ (ਆਕਸੀਜਨ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਆਪਣੀ ਰਸਾਇਣਕ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ), ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ, ਖੋਰਨਸ਼ੀਲ (ਕੋਰੋਸਿਵ) ਸਮਗਰੀ, ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ। ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਲੇਬਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

1. ਲੇਬਲ

ਉਤਪਾਦਕਾਂ/ਆਯਾਤਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੇਬਲ ਹੋਣਗੇ। ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਲੇਬਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ (ਪਿਛਲਾ ਪਾਸਾ ਦੇਖੋ)।

2. ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ੀਟਾਂ (ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸੇਫਟੀ ਡੈਟਾ ਸ਼ੀਟਸ)

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤਾਂ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ੀਟਾਂ (ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸੇਫਟੀ ਡੈਟਾ ਸ਼ੀਟਸ- ਐਮ ਐਸ ਡੀ ਐਸ) ਤਿਆਰ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਐਮ ਐਸ ਡੀ ਐਸ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ਵਸਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ (ਰੀਐਕਟਿਵਟੀ) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੇਪਣ ਸੰਬੰਧੀ ਖਾਸੀਅਤਾਂ (ਟੋਕਸੀਕੋਲੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼), ਖਤਰੇ ਵਾਲੇ ਅੰਸ਼, ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਅ, ਪਦਾਰਥਕ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਫਸਟ ਏਡ ਦੇ ਉਪਾਅ, ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਖਤਰਾ। ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਐਮ ਐਸ ਡੀ ਐਸ ਸ਼ੀਟਾਂ ਹਰ ਉਸ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ-ਥੱਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ

ਮਾਲਕ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁੱਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲੇਬਲਾਂ, ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਲੇਬਲਾਂ, ਅਤੇ ਐਮ ਐਸ ਡੀ ਐਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ, ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ; ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ, ਸਟੋਰ ਕਰਨ, ਚੁੱਕਣ-ਥੱਲਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ; ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਵਸਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ।

ਵਰਕਪਲੇਸ ਹੈਜ਼ਰਡਸ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ

ਨਿਸ਼ਾਨ		ਖਤਰਾ
ਕਲਾਸ ਏ – ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਗੈਸਾਂ (ਕੰਪ੍ਰੈਸਡ ਗੈਸਜ਼)		ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਗੈਸਾਂ (ਕੰਪ੍ਰੈਸਡ ਗੈਸਜ਼) – ਤੋਂ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੈਸਾਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। - ਜੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਟੱਕਰ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਭਾਂਡਾ ਫੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾਨ		ਖਤਰਾ
ਕਲਾਸ ਬੀ - ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ		<p>ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ - ਸਮਗਰੀ ਜੋ ਜਲ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰਾ) ਜਾਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਲਾਟ ਵਾਂਗ ਬਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਾਸ਼ਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਬਲਣ ਵਾਲੀ ਗੈਸ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਸੇਕ, ਚੰਗਿਆਇਆਂ ਅਤੇ ਲਾਟ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਜਾਂ ਰਗੜ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਕਲਾਸ ਸੀ - ਆਕਸੀਡਾਇਜ਼ਿੰਗ ਸਮਗਰੀ		<p>ਆਕਸੀਡਾਇਜ਼ਿੰਗ ਸਮਗਰੀ - ਇਹ ਪਦਾਰਥ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਤੀਬਰ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਕਲਾਸ ਡੀ-1 - ਝਟਪਟ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ		<p>ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ - ਝਟਪਟ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜੇ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਮੂੰਹ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਚਮੜੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਕਲਾਸ ਡੀ-2 - ਹੋਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ		<p>ਹੋਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ - ਇਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਝਟਪਟ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਾਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਮਾਂ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਵੇ। - ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੈਂਸਟਾਈਜ਼ਰ (ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂ ਕੈਮੀਕਲ ਅਲਰਜੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਹੋਵੇ। - ਕੌਂਸਰ, ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਬਾਂਝਪਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਕਲਾਸ ਡੀ-3 ਲਾਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਾਇਓਹੈਜ਼ਰਡਸ ਸਮਗਰੀ		<p>ਲਾਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਾਇਓਹੈਜ਼ਰਡਸ ਸਮਗਰੀ - ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।</p>
ਕਲਾਸ ਬੀ - ਖੋਰਨਸ਼ੀਲ (ਕੋਰੋਸਿਵ) ਸਮਗਰੀ		<p>ਖੋਰਨਸ਼ੀਲ (ਕੋਰੋਸਿਵ) ਸਮਗਰੀ - ਸੰਪਰਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੰਪਰਕ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। - ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਕਲਾਸ ਐਫ - ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ		<p>ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ - ਬਹੁਤ ਅਸਥਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਗੈਸ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ। - ਧੱਕਾ ਵੱਜਣ, ਰਗੜ ਖਾਣ ਜਾਂ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। - ਬੰਦ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਗਰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। - ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਹੁਲਕੀਕਰਣ (ਅਣੂਆਂ ਵਿਚ ਟੁੱਟਣਾ) ਜਾਂ ਤੱਤ-ਨਿਖੇੜਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।